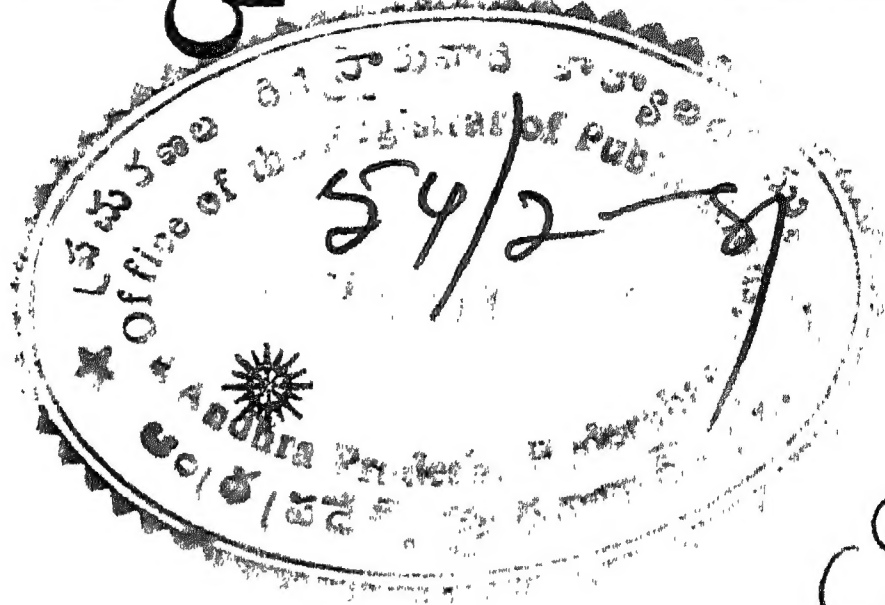

Approved by the Director of Libraries for Class and General Libraries 6226 G T XII 804

భక్త ఆంక మహాదేవి

రచయిత :

విద్యార్థి, సాహిత్య సరస్వతి,
నూతలపాటి పేరరాజు

ACCA
663

Phone 21907

శైవసాహిత్య పరిషత్ శ్రీ శై లం

అరండల్ పేట 7వ లైను, గుంటూరు-2.

ముద్రణము :

జూపిటర్ ప్రింటింగ్ ప్రెస్

అరందల్ పేట : గుంటూరు - 2.

మున్నుడి

ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగములలో నొక్కడై జగత్ప్ర
సిద్ధి గాంచిన శ్రీశైలమల్లికార్జునుని మనసార ధ్యానించి,
భక్తి మెయి సేవించి, సంసారసాగర ముత్తరించి, మోక్ష
మొందిన మహాభక్తు లెందఱో కలరు. వారి సంగ్రహ
చారిత్ర కుసుమముల నేర్చి, మాలగఁ గూర్చి, మల్లికా
ర్జునుని కర్పింపఁ దలంపుగొని, నే నీ 'భక్తలక్ష్మమ్మ'
కథను ద్వితీయ కుసుమముగాఁ గైకొంటిని.

భక్తాళి సులభశైలిలో రచింపబడిన యీ చిటు
పొత్తమునుజదివి, భక్తిపీయూషమునుగ్రోలి, తరింతురు
గాక !

ఏ దేవునకు శిఖరేశ్వరంబశ్రాంత

లాలిత క్రిడాచల స్థలఁబు

తేవ నే వేల్పు క్రిడించు కేళాకూళి

తరళ తరంగ పాతాళగంగ

యే దేవునకుఁ గూర్చి హేళాకళావతి

భృమరాంబ భవ్య ప్రభాకరంబు

ఖైరవాదిక్షత్రపాలక ప్రవరులు

ప్రవహరిఁ జరింతు రే భవ్యమూర్తి

నట్టి శ్రీమన్నహదేవు ననుఁగుపురము

గూఢసంజీవనీవని, కుంజపుంజ

వర్ధితోన్మిద్ర కల్పద్రువాపి కూప

భర్మహర్మోన్నతంబు - శ్రీపర్వతంబు.

శ్రీశైలము శ్రీశైలము

శ్రీశైలంబనెడు పుణ్యశీలుని మదిలో

నాశైలజాధి నాథుఁడు

శ్రీశైలనివాసుఁ డుండుఁ జేతః ప్రీతిన్.

— శ్రీ పర్వతపురాణము.

[శేషనాథార్య ప్రణీతము]

భక్తి అక్క మహా దేవి

దక్షిణభారతమున 'ఉడుతడి యను గ్రామము కలదు, అవీటి నై సర్గిశస్వరూపము చూపఱకు నయనానందకరముగా నుండును. చుట్టును పెట్టరికోటలై యొప్పు పర్వతమాలికలును, వానినుండి క్రవించు సెలయేళ్ళ ప్రవాహములును, వివిధపుష్ప, ఫల వృక్షములతో నిండిన యుద్యానములును చూడమనోహరములై భూతలస్వర్గమనిపించును.

పండ్లెండన శతాబ్ది ప్రారంభమున నా ప్రాంతమున జైన-వైష్ణవమతములు రెండును బాగుగా వేరుపాటి, జనులలో నై కమత్యము లేక, ద్వేషభావము నానాటికి పెచ్చు పెరిగి, అరిష్టమునకు దారితీసెను. అప్పు డడుగంటుచున్న వీర శైవమును పునరుద్ధరించుకొఱకు 'బాగేవాడి'లో బసవేశ్వరుడు 'సంగమనాథు'నకు తనయుడై జనించెను.

ఆ కాలమున ఉడుతడి ప్రాంతమును కౌళికుడను రాజు పాలించుచుండెను.

ఆతడు జైనమతావలంబియ్యు పరమతద్వేషి కాక, ఎవరి మతధర్మములను వారనుసరింపవచ్చునని ప్రజల నాజ్ఞాపించెను. అతని ధర్మపరిపాలనమును గాంచి, సర్వమతములవారును కౌళికుని దైవస్వరూపునిగ భావించి, మనసార ప్రేమించు

మండిరి. కాశికుని ధర్మపాలనమునకు - సర్వమత సమత్వ
బుద్ధికి - కారణము బసవేశ్వరుని బోధామృతమే !

సకల సంపదలకు - సకల వర్ణాశ్రమ ధర్మములకు -
సకల మతములకును నెలవై న ఉడుతడి గ్రామమున నిర్మలశైట్టి
యను బేహారి : డు. అతడు శై వాచార సావన్నుడు, శివ
భక్తిపరుడు, శివశరణుల నాదరించువాడు.

నుమతి యాతని అర్థాంగి. ఆమె అన్నివిధముల పతికి
దగిన సతి. ఇరుగు పొరుగువారికి తలబోని నాల్కు. పరుల
కష్టములజూచి ఓర్వలేనిది.

నిర్మలశైట్టి ఆ గ్రామమందొక చిన్న అంగడి పెట్టుకొని.
దానితో సంసారయాత్ర సాగించుచుండెను. అతడెట్టి విషమ
పరిస్థితులందును ధర్మపథమును తప్పిరవాడు కాదు. మోస
మెఱుగని వ్యక్తి, దైవమిచ్చిన దానితో తృప్తిపడువాడు.
న్యాయమార్గమున నార్జించిన విత్తమునందు చాలభాగము
శివశరణులకు వినియోగపఱచి, మిగిలినదానితో తన సంసా
రమును జరుపుకొనువాడు.

గుణగోష్ఠులగు నావుణ్యదంపతుల కన్న సంపదలండియు
సంతాన సంపద కటవయ్యెను. ఆ కొఱత తమ్ము వేధించు
చున్నను తాము నమ్మిన విరమశివు డేనాటికైన తమకు
సంతాన భిక్ష పెట్టకపోవునా ? యని మిక్కిలి నమ్మి యుండిరి.

పిల్లలు దే వస్వరూపులని యెంచి యిరుగు పొరుగు బిడ్డలను చేందీసి, వారి యచ్చట ముచ్చటలను జూచి యానందించుచుండిరి. దానికి తోడుగ బరవేళ్ళరుని వ్యభోధ మాదంపతుల హృదయఫలకముల గాఢముగ హత్తుకొని, వారి సచ్చరిత్రమునకు నుటెంత దోహదమొనగెను. నిర్మలశెట్టి సర్వవిధముల సార్థకనాముడై వరగుచు ప్రజల ప్రీతి చూడ గొనెను.

* * * * *

ఒకనాడు కైలాసమున సార్వభౌమ వరమేశ్వరులకు జరిగిన వాదోపవాద ఫలితముగ సార్వభౌమి తామసికభూలోకమున వసవాసియై యు “మాయ” యను పేరితో మోహిని ముమకార నామకులగు దంపతులకు తయ్యయై పుట్టెను. అంతకుమున్నె మజ్జాని విరిహంకారులను శుద్ధసాత్విక దంపతుల పరిజ్ఞానకు మెచ్చి, వరమేశ్వరుడు విజ్ఞానమున వారికి తనయుడుగా ప్రసాదించిన “అల్లము”ని దాని వశునిగ జేసికొని, తన ప్రతిజ్ఞ నెగ్గింపుమని సార్వభౌమి కావించిన ఆశీషముననుసరించి, ఆ మాయావతి అల్లమునికడ కేగి, అతనిని పలు తెలుగుల మోహింపజేసి; అలమట పెట్టుటకుయత్నించి, విఫలమై కైలాసమున కేగి, తన ఓటమిని సార్వభౌమికి నివేదించెను. ఆమె అందులకు సిగ్గుపడి తన సాత్విక భవను అల్లముని యనుగ్రహము పడసి తరించుకొనుటకు ధరణీస్థలికిబయలు నుమ్ము

కయై యందులకు దగిన క్షేత్రమును గూర్చి యోజించు
చుండెను.

ఆ సమయమున నిర్మలశైలి దంపతులు సంతాన
కాంక్షతో కుములుచుండిరి.

ఆ పుణ్య దంపతుల నిర్మల భక్తికి - సదాచార సంప
త్తికి, సుచరిత్రకు మెచ్చి, పార్వతి, వారి మనోభీష్టమును దీర్చ
నెంచి, తన సాత్త్విక కళను సుమతి గర్భమున నిలిపెను.

* * * * *

తోడనే సుమతికి నెల తప్పి గర్భ చిహ్నములు పొడ
గట్టసాగెను. అది చూచి యామె భర్తకు దెలుప, నాత డమి
తానందమొంది, యా పురాణ దంపతులను పెక్కురీతుల
స్తుతించెను.

ఇరుగు పొరుగు అమ్మలక్కలును ఆమె ముఖ లక్షణ
ములను గాంచి, ఆమె గర్భధారణ మొనరించెనని సంతోష
పడిరి. ఆ వార్త క్షణకాలమున ఉడుతడి యంతయు ప్రాకి
పోయెను.

కృమ కృమముగా సుమతికి నెలలు నిండి, ప్రసవదేదన
అరంభమయ్యెను.

ఆనాడు శుక్రవారము - సూర్యస్తమయ సమయము
సుమతి శుభ ముహూర్తము నొక్క చక్కని యాడు బిడ్డను
గనెను.

నిర్మలశైట్టి యా వార్త విని, తోడనే అంగడి మూసి
వచ్చి, సంతోషమున నెల్లరకు చక్కెర వంచిపెట్టెను.

అంత నా తడు వీర శైవ మత ధర్మానుసార మా బిడ్డకు
లింగధారణ మొనర్చి గురు చరమూర్తుల పాదోదకముతో
మజ్జనము చేయించి, 'శక్తమహాదేవి' యని పేరిడి, అన్న
దాన మొనర్చి, యెల్లరను సంత్సరింపజేసెను.

జంగమలు మున్నగు పెద్దలా బాల ముఖ లక్షణము
లను వీక్షించి, ఆ బిడ్డకు మహోజ్వల భవిష్యత్తు కలదని
నుడివి, దీవించి, చనిరి.

ఆ దంపతు లా బిడ్డను కంటిని తెప్పవలె గాపాడుచుండ
నా బాల దినదిన ప్రవర్ధమానయై, తన యాట పాటనితో తల్లి
దండ్రులను సంతోష పెట్టుచుండును.

సుమతికి రేయింబవారి తన ముద్దుబిడ్డకు అంకతలమున
జేర్చుకొని, యా బాల యందమును కనులార జట్టుటయెగాని,
వేటు పనిలేదు. ఆమెకు సర్వస్వమూబిడ్డయే !

కారాంతికులు కొందఱాబిడ్డను గాంచి. మీనమేవ
ములు లెక్కించి 'ఈ బాల మహారాజ్యయగు' ననిరి. మఱి
కొందఱు 'దిగంత విశ్రాంతకీర్తి నార్జించు' ననిరి. ఇక కొంద
'తీతోకమున కాదర్శప్రాయ యగు' ననిరి

వారి మఱుటలువిన్న సిర్మశెట్టి మనసు పరిపరి విధ
ముల పరుగిడసాగెను. లేక లేక కలిగిన మాయొక్క యాడు
నటును పెరిగి పెద్దదై తనయిల్లు విడిచిపోయిన పిదప, తాను
బ్రతుకుటట్లని యోజింపదొడగును.

దానికి తోడుగ నొకనాడు నుమతికొక కలవచ్చెను.
అందు తమ ముద్దుబిడ్డకు వివాహవయసు ప్రాప్తించినట్లును,
తా మామ యనమాన్య సౌందర్యమునకు తగిన వరుని
పెదకుచున్నట్లును, తమ యింటిముందుగ జనుచున్న యొక
వికాగినిగాంచి, తమతనయ యతనిని పెన్నంటి చనుచున్న
ట్లును కలగాంచి, యందలి శుభాశుభముల నెఱుగజాలక భీతిల్లి
తోడనే యాస్వన్న వృత్తాంతమును తన భర్తకు దెలుప
నాతడును దిక్కుదోవక పరితాప మొందసాగెను. అతడంగ
డికి పోయినప్పుడు మాత్రము వ్యాపారమగున్నదై తనయ
విషయము మఱచియుండును. భోజనముకొఱకు నింటికి వచ్చి
నప్పుడు ఘోరల నా విషయము మనమున మెదల మొదలిడి
బాధనొందును. ఇట్లాదంపతులు తమ తనయ భవిష్యత్తును

గూర్చి పరిపరి విధముల యోజించుచు వరితాప మొందు చుండిరి.

తమకు తనయపుట్టిన వేళావిశేష మెట్టిదో గాని. వారి వ్యాపారము దినదినమునకు పాలపొంగు వలె నుబికివచ్చు చుండెను.

దిన క్రిమమున నిర్మలశెట్టి ధర్మవర్తనము - వ్యాపార ఘోర - రాజు చెరిబడి. అతడాతని మున్నకు పాతుడయ్యెను. ఆ దంపతులు తీర్థంకరుల జనునికి రాజుచే నాహూతులై, మద్దుబిడ్డ - అక్కనుమాడేని నెత్తుకొని కొలువుకూటమున కేగిరి. కాశిక మహారాజు దంపతులను లెస్సగా గౌరవించి, ఉచితాసనముల గూర్చుండజేసి, యా బిడ్డ సౌందర్యమును గాంచి యాశ్చర్యపడెను. అంత నిర్మలశెట్టి పౌరునకు ఘనముగా కానుక లర్పించి నెలవుగైకొని. భార్య మరలను పెంట్లబెట్టుకొని యుంటి కేగెను.

నిరాడంబర జీవితం - భగవద్దాస తత్పరుడై - శివ శరణుల నేవావరుడై యుండిన నిర్మలశెట్టికి ధనము కూడు కొలదిని నడతలో పరిణామము కలుగసాగెను. 'ధనమెచ్చిన - మదమెచ్చినను పెద్దల నుండి యతినియడ సార్థకమయ్యెను. భార్యయగునుమతి యందు మాత్ర మినునుంతుమును మార్పు గలుగలేదు.

రాజాశ్రయము దొరకిన పిమ్మట, నిర్మలశైట్టి తన
తవయ నొక కోటిశ్వరున కీచ్చి వివాహము చేయవలయునని
మనమున నువ్విభులూరుచుంచెను,

అక్కమ్మ బాల యయ్య తమ యింటికి వచ్చు శివ
శరణులు నుడువు మాటలు వినుచు నెల్లప్పుడును శివ భజన
యందు నిమగ్నయై యుండెడిది, తల్లి సద్గుణములన్నిటిని
ఆ బాల పుణికి పుచ్చుకొనెను జనని కంత శ్రావ్యత కాబిడ్డ
మంత ముగ్ధయై యామెను తెప్పవాల్పక చూచుచు తానును
అట్లే పాడ యత్నించుచుండెను. వయసు పెబడుకొలది ఆ
బాల కుశాగ్రబుద్ధిని - మాటల నైపుణిని గాంచి యెల్లరు
ముక్కుపై ప్రేలిడుకొనుచుండిరి.

3

ఆ నాడు అక్కమహాదేవి పుట్టిన దినము. నిర్మలశైట్టి
బండు మిత్రాదుల సందఱను విందునకు బిలిచెను.

కొశిక మహారాజు సంగతి విని, ఆనాటి సాయంకా
లము నిర్మలశైట్టి దంపతులు బిడ్డను పిలిచికొని తమ యింటికి
రావలయునని వార్త నంపెను. తాను రాజు నాహ్వానమునకు
ముదమొంది, తమ బిడ్డను బిలిచికొని రాజ గృహమున
కేగిరి.

రాజా బిడ్డ సౌందర్యమును గాంచి నివ్వెరవడెను,
సౌందర్యరాశి - విరాగికి దైవ స్వరూపిగను, కామాతులు
నకు చెక్కెర బొమ్మగను గన్పట్టుటకు లోకసహజము.

కుత్సితుడగు కాశికు డా కనుగందు నెడ కామోద్రి
కుడై యా బాలను తెప్పవాల్చిక చూచిచూచి, ఎంతకును
తనివి నొందక, ఆ బిడ్డను కాణివాసమునకు గొనిపోయి విరి
విగా నుడుగత లిమ్మని దాదుల నాజ్ఞాపించెను.

రాజాజ్ఞ సనుసరించి నారు తోడ్తోడ నా బాలను
అంతఃపురమునకు గొనిపోయి, ఆమె సౌందర్యమునకు దగిన
యుడుపు లేర్చి, కూర్చి, అమూల్యాభరణములు పెక్కులలంక
రిందిరి. అంతలో కాశికు డచ్చటికివచ్చి మోహంపుదమిని నా
బిడ్డ నెత్తికొని కలుపుదీట ముద్దాడి విడిచెను. అంత దాదు
లా బిడ్డను గొనిపోయి తల్లిదండ్రులకడ విడిచిపెట్టిరి.

తోడనే, మహారాజుచ్చటికి వచ్చి, అదంవతులను
గాంచి, "శివభక్తులారా! మీ యెనస్య సామాన్య భక్తికి
మెచ్చి, పరమేశ్వరుడు మీకొక సౌగంధికా పుష్పమును
ప్రసాదించెను. అది సామాన్య పుష్పముగాదు మహారాజులు
కోరదగినది. అట్టి పుష్పమును పెడసిన మీరు నిజముగా
ధన్యులరు" అనెను.

ఆ వాక్యములందలి యంతరార్థమును మూఢులగు నా దంపతులు గ్రహింపజాలక 'వృభువుల దయ యని' యూర కుండిరి.

పార్వతీదేవి అవరావతారమై, నిగుఱులో నిష్క్రవలె నున్న అక్కమహాదేవి వృభువు పలుకులందలి గూడ భావ మును క్షణములో గ్రహించి, యతిని పావబుద్ధికి మనమున జింతించి, దాదులు పెట్టిన బుగారు నగలలో నొక్కదానిని దీని, రాజు పాదములకు దగులునట్లు వివరివైచెను, అది చూచినవారు బాల్యచేష్టయని నవ్విరి. కాని, ఆ బాల భావ మెఱిగిన కొళికుడు మాత్ర విసుమంతయును నవ్వక, గంభీర వదనముతో నటనుండి మెల్లగా జూలుకొనెను.

అంత నా దంపతులు బిడ్డను కైకొని యింటికేగి, జంగ మారాధన గావించిరి భోజన సమయమున నా జంగములు అక్కమ్మ అవతారమూర్తి యని గుసగుసలు వోయిరి.

ఏదేని పనిపడి నుమతి శివపూజనేయ నాలపించిన - అక్కమ్మ సహింపజాలక, తోడనే తానమాడి, మడిగట్టకొని శివపూజ చేయ మొదలు పెట్టెను.

ఆమె యతొకిల చర్యలను - సంభాషణ క్రమమును చూచి విను కొతూహలయిన అనుదినము పెక్కిండు నిర్మల శైట్టి యింటికి వచ్చుచుండిరి. వారి రాకపోకల సారంభ మామె

శివపూజ కడ్డంకి యగుచుండెను. అది చూచి, అక్కమ్మ మాటాడట మానము వహించెను. ఆ మానమందలి రహస్య మెఱుగజాలనివారు అక్కమ్మ మూగయని భావింపజొచ్చిరి. వారట్లు తలచుటయు నామెకు మేలయి, తన శివపూజకే యడ్డంకియనులేక, మనసార సాగుచుండెను.

ఒకనాడు జంగము దొక్కడు వారి గృహమునకు కరు దెంచి, అక్కమహాదేవి శ్రీసాదములకు భక్తితో మొక్కి చనెను. అదిచూచి నిర్మలశైలి భయాశ్చర్య చికితుడయ్యెను.

చరాచర వ్రవంచమంతయు శివ స్వరూపమని యెంచు జంగములకు అక్కమహాదేవి యెవ్వరో - ఆమెమాహాత్మ్య మెట్టిదో తెలియదా ;

౪

మొదటి ప్రకరణమున అల్లముని గూర్చి కొంత తెలిపి యుంటిని.

మైసూరు రాష్ట్రమున 'బళ్ళెగాది' యను గ్రామము గలదు. అందు నిరహంకారుడగు వీరనాయకుడు వసించు చుండెను. సుజ్ఞాని ఆతని ధర్మవత్ని, ఆ దంపతులు వరమ శివ భక్తులు. వారికి పెద్ద కాలమునకు శివానుగ్రహము వలన నొక పుత్రుడు కలిగెను. ఆతడే - అల్లమ ప్రభువు.

అల్లముకు బాల్యముననే మృదంగాది విద్యలను నేర్చి మట్టుబట్టుల పేరుమోసిన వాడయ్యెను. అవి యారథు గురు

మఖమున నేర్చిన విద్యలు గావు; దైవదత్తములు. అతడు తన విద్యలకు దగిన రూపవంతుడు, వసంత కంతు జయంతులను మందిన సౌందర్యశాలి. రూపమునకు దగిన స్వభావము కలవాడుగాదు; విరాగి అశాపర్జితుడు. సంసారము హేయమని నమ్మనవాడు.

అల్లము డిప్పుడు వదునాటేండ్లవాడు. తల్లిదండ్రు లాతనికి వివాహము నేయదలచి, తనయునకు దగిన కన్యక వెదకజొచ్చిరి. అది తెలిసి, అల్లముడు విచారమొంది, యింట నుండనొల్లక, చెన్న మల్లికార్జునాలయమునకేగి, యీ దేవునదుట తన విద్యను ప్రదర్శించుచు మనమువ కించుక యీటట కలిగించుకొను చుండెను.

వీరనాయకుడు తనయుని వైరాగ్యమును గూర్చి వివాహ ప్రయత్నము మానుకొనెను అంతట, నవమాసములు మోసి కన్న తల్లి తనయుడొక యింటివాడైన జూచి యానందింపదలచి, వివాహమాడ నెన్నియో విధముల కొడుకునకు చెప్పిచూచెను గాని, యవి యెల్ల వ్యర్థమాయెను.

అల్లముని దైవ భక్తిని - వైరాగ్యమును గాంచి వెక్కు రాతనికి శిష్యులైరి. క్రమ క్రమముగా నతనికి కీర్తితనల్లిక్కులకు బ్రాకి మొగ్గతోడిగి పుష్పింపసాగెను.

అల్లము డింటిపట్టున నుండనొల్లక తన విద్యా(వదర్ప) నమునకై శిష్యబృందముతో దేశాటనమునకు బయలు

దేతెను. అతే డూరూరు తిరుగుట 'అక్కేరి యను గ్రామ
మునకువచ్చి, యచ్చట తంవిశ్వము ప్రవర్తించెను. అతని విద్యా
పటిమను, భువనమోహన సౌందర్యమునుగాంచి, అందలి
ప్రజ లబ్బురపడిరి.

అల్లమూని ప్రతిభావిశేషమును గూర్చి భూముల తెలు
వగా విని, తత్పాలకు డతనిని సహారముగ తగదనకు పిలి
పించుకొని కొంత కాల మతనితో నుండగోరెను. అని, అల్లము
డాతని యింటనుండ నొల్లక ఆ గ్రామమునందలి శివాలయమున
నుండ నిచ్చగించెను. అందుల కా వాయుకుడు సంతసించి,
అల్లమున నివాసమున కందు తగువసతుల నేర్పఱచెను.
అల్లము డందుజేరి, ప్రతిదిన మా స్వామియెదుట నృత్యము
చేయుచు, మద్దెల వాయించునుండెను.

అతని నాట్యమును చూడవచ్చిన నాయకుని తనయ
లిద్దఱును అల్లముని మోహనాచారమును జూచి, మరుల్లు
గొని, వివాహమాడ ముందున నిశ్చయించిరి అల్లము డది
గ్రహించి, అటనుండిన కన్యయు తప్పివచ్చునని నిశ్చయించి,
ఏకిరిని చెప్పకయె యచ్చోటువదిసి, వనవాసి కేగెను.

మమకారుడను రాజు వనవాసి సాలమడు. నాయ
యతని పుత్రుగ, ఆమె నృత్యమున సందేహేసివచ్చెను. ప్రతిదిన
మా యునతి యావీట తడవులబట్టి వేంచేసియున్న మధు

కేశవుని యాలయమునకేగి, యా దేవునెదుట నాట్యము చేయుచుండివది.

అదియొక వర్షదినము. ఆనాడు మాయ గజ్జగట్టి మధుకేశవుని యెదుట నాట్యముచేయుచుండెను. అప్పుడా ప్రాంతమున నున్న అల్లము డా శబ్దముని. సంతోషమున నచ్చటికివచ్చి, ఆమె నాట్యమున కనుగుణముగ మృదంగము వాయింపదొడగెను. సూర్యప్రభాభాసమానమైన అల్లముని ముఖకాండిని గాంచి, మాయ మూర్ఛిల్లి, కొంతవడికి తెప్ప టిల్లెను. ప్రభువారని విద్యానైపుణ్యమున కానందమొంది, అతనిని తన తనయుకు విద్యాగురువుగా నొనర్చెను.

దినములు గడచుకొలది మాయకు అల్లముని యెడ ప్రేమ యతిశయించెను. ఇక నచ్చటనుండుట పాడిగాదని తలచి, అల్లముడు రహస్యముగ నటనుండి పోయి శూన్యసింహాసన మధిష్ఠించి, వ్రజలకు శివతత్వమును బోధింప మొదలు పెట్టెను.

అల్లముని గానక పరితపించుచు నడపుల వెదకబోయిన మాయ - మరలి యింటికి గాతడు. ఎంచేగనో యా మల్లి కార్జునున కే యెఱుక !

శ్లో

అక్కమ్మ చిన్ననాటనే శ్రీ వల్లికార్జునుని కృపా విశేషమున సమస్త శాస్త్రములు పుక్కిలించివై చెను. ఎల్ల

వేళల ఆ పరమాత్ముని స్వరూప మొక హృదయఫలకమున
 చిత్రించబడియుండును. హృదయదేవి సాత్త్వికగుణమే యామె
 రూపుదాల్చినకతన అక్కమ్మకు వెరాగ్యాది గుణములు
 బాల్మ్యమునుండియే కట్టుబడెను. ఎవమిదేడులు నిండకమున్న
 యా బాల యుష్కలింగ మాహావిధానమును చక్కగా నల
 వఱచుకొనెను శివపూజానమయమున నాబిడ్డ భావావేశమున
 నుడివిన నుడులె గీతలె ప్రసిద్ధిగాంచికవి అవియె వచనములు.

శ్రమశ్రమముగా అక్కమ్మ బ్రవృత్తియందలి వాణాను
 మును గాంచి సుమతి యానందిండుటకు మారు దిగులొందు
 చుండెను. ఆమె నిర్మలభావమును - మనః ప్రవృత్తిని
 తాత్త్వికులు తప్ప అన్యులెల్లు గ్రహింపగలరా? తమతన
 యను స్వేచ్ఛగా విడిడిపెట్టి విరాగియై చేరికందక పోవు
 నని తలచి, ఆమెను సంపాద బంధమున బంధించి సుమతి
 వివాహ ప్రయత్నము చేయజొచ్చెను పెద్దల్లుట చెవిబడ
 గనే అక్కమ్మ సహింపజాలక, 'నే నేనాడొ పల్లికార్జునుని
 మనసార వివాహమాడితిని. మరల నాకు వివాహమేల? అది
 ధర్మ విరుద్ధము - అనుచితముని పక్కచ్చిగ వలెకెడిది.

నిర్మలశైలి కూతుని వెరాగ్యమును గాంచి మనమున
 సంతటపడుచు నామెకు సన్మార్గ ముండజేసి, తమ కొరిగి
 నలవేర్చుదని యా పురాణ దేవతలను వేయి విధముల వేడు
 కొనుచుండెను. ఆమె విరాగినియయ్య నొక్కొక్కరి పరి

యము నెడ నుచుభర్తృమః చూపునుండెను. ఆమె మనోగత
మును నిక్కముగ నెఱిగిన వారెవరు ? ఆ ముక్కంటికే
యెఱుక.

ఆ వీట నెందు విన్న ను అక్కమ్మ నుద్దియే ! ఆమె వర్ణ
నాగులను వినినకొలది కాశిని దేహము మఱియెఱి పులకించు
చుండెను. ఆమె దివ్యమంగళ రూపమే యతని యెదుట
సర్వదా తాండవించుచుండినటులు తోచుచుండెను. అడ్డాల
లోనివిడ్డనే ప్రేమించి ముద్దాడిన ప్రభువు - వయసు వచ్చు
చున్న అక్కమ్మ నివ్వడు విడిచిపెట్టునా ?

౬

అక్కమహాదేవి సౌందర్యమునకు ఆరిగాపైన కాశి
కుడు ఒక్క నిముసమైనను ఆ సుందరాంగిని చూడక యుండ
లేక పోయెను. ఆమె యందలి తమ పెల్లిదమున సర్వము
విస్మరించి. తుడకు తా నెక్కరో యెఱుగజాలని స్థితికి వచ్చెను.
ఎటు మెదలినను - ఎటు చూచినను ఆ దివ్యమంగళ విగ్ర
హము తప్ప ఆతనికి వేఱొండు కానరాకుండెను. ఆ కారణ
మున నతడు చిత్తకాంతిలేక వెట్టివానివలె నింట మెలగ
జొచ్చెను. ఆతడు మనోవ్యధను భరింపజాలక, వేట నెవమున
కొంతకాల మూరువిడిచిపోవ నిశ్చయించి, తన మనోభీష్ట
మును మహాప్రధాని కెఱుకపఱచెను. అతడు రాజాజ్ఞ మేరకు,
క్షణకాలమున వేటకు సర్వము సిద్ధపఱచెను.

కుభముహూ రమున వ్రస్థానభేరి మోగెను. తోడనే
కాళికుడు మృగములను, జాగిలములను వెంటబెట్టుకొని వేటకు
వయనకు పోయెను.

అదియొక తట్టంపుటదవి, గగనచుంబిత వృక్షజాలము
లతో - వన్యమృగ భీకరారావములతో - కోడెనాగము
పూతకారములతో చూడ భయంకరముగా నుండెను.
కాళికుడు వానినెల్లను గోటమీటి, నిశితశరములు గుప్పించి,
కరి శరభ సివా శార్దూలాదులను కుప్పలుగ నూల్చెను.

ఇట్లావేట పెద్దకాలము పోగెను.

అంతలో వసంతోత్సవ సమయ మాసన్నమయ్యెను.
ఆ సమయముననైన అక్కమహాదేవిని కనులార జూచి
యాసందించవచ్చునని తలచి, కాళికుడు వేటజాలించి, సిబ్బు
డితో పురమునకు వయనమామెను.

ప్రభువు వేటనుండి మరలివచ్చుచున్నాడన్న వార్త
తెలిసి, మహాప్రధాని పురము అమరావతిని వ్రుడించి
తెలుగున అలంకరింపజేసి, తోడితేర మంగళవాద్యములతో
నడురేగెను.

తను రాజును జూచువేడ్కతో పాతులెల్లరు కా
వీధిని నిరుపైపులను బాతులుతీరి నిలిచియుండిరి. గజారూఢుడై
తనుచున్న రాజదృష్టి కా గుంపునం దెచ్చటను అక్కయ

శనిపింపలేదు. అంతలో నిర్మల శెట్టి గుంపునుండి ముందునకువచ్చి ప్రభువు కంఠమున పుష్పహారమువైచెను. సుమతి యైచువదిచేసెను. వారి వెంటనున్న అక్కమ్మ తెప్పవార్చుక తనవైపు కూచుచున్న భూవతిని జూచి మొగము చిట్టించుకొనెను. అప్పుడును ఆ బాల మొగము పూర్ణిమా చంద్రబింబము వలె ధీమగ్నమై యున్నది.

కాశికు డెట్టులో యిల్లుచేరెను గాని. యతని మనసు మనసులోలేదు. తోడనే, యతడాలోచనా మందిరముకేగి, మహాప్రధానిని రావించి, యతనికి దన మనోరథము దెలుప. నాతడు వేగులోవల సర్వము సిద్ధపఱతునని ప్రభునకు విన్నవించెను. ఆ పలుకులకు రాజు సంతసించి, యా రాత్రి సుఖముగా నిద్రించెను.

కాశికమహారాజు జగదీశ్వరముననే మేల్కొంచి, కాలకృత్యములు దీర్చికొని, జనదేవునకు భక్తితో మొక్కి, తా దలపెట్టిన కార్యమునుగూర్చి తనచెంత చనవుతోమెలగెడివానికి వెలిపి అందులకు సాయపడ నామెను కట్టడిచేసెను. అప్పుడామె 'చిత్త' మని నుడివి 'ఇదియేమి ఆగడము? వృద్ధుడగు తానేడ? బాలయగు అక్కమ్మయేడ? వయసున నిద్ది అకు నెంత యంతరము! ధర్మరక్షకుడగు రాజున కిట్టి దుర్బుద్ధి శ్రద్ధదగునా? కంచేయే చేనుమేసిన దిక్కుగలదా?' యని మనమున తలపొసి, రాజాజ్ఞ గొని యచ్చటవీడి చేనెను.

అంతలో నటకు మహామంత్రి వచ్చి, రాజ మర్యాదలతో నిర్మలశెట్టి యింటికిగ వరిచారకులు తమ యజ్ఞకై వేచియున్నారని మనవిజేసి, మదలగొని, పురోహితులను వెంటబెట్టుకొనిపోయి, యేక మనోభీష్మమును నిర్మలశెట్టికి విశదపరచెను.

ఆ వృత్తాంతము విన్న నిర్మలశెట్టి దఃతలు కొంత పడి నిశ్చేష్టులై తిప్పుకోరి. 'ఓట్లా! ప్రభున కెట్టి దుర్మార్గు పుట్టెను? అతని కయినెడ? మా మద్దుబిడ్డ కయినెడ? వాని మతకాంతరము, చూచిచూచి, మా మద్దులెల్లని - ప్రేమైక రాశిని వృద్ధ జంబుకము చేతిలో పెట్టుపెట్టు? ఖర్చుపరచని పేరొందిన ప్రభున కిట్టి దుర్మార్గు పుట్టనగునా? అది మా దురదృష్టము ఇప్పుడు చింతించి ఫలమేమి? రాజాజ్ఞ మీఱ రానిదని పరిపరి విధముల యోజింపదొడంగిరి.

ప్రేలుచూపిన మ్రింగు కక్కిగల అక్కమాంబ తన మాత్రమున తల్లిదండ్రుల పరితాపము గ్రహించి, తానే ముందునకు వచ్చి, పురోహితులను గాంచి, "పూజ్యలారా! రాజు వాంఛను - రాజాజ్ఞను నా తల్లిదండ్రులకు దెలిపి, మీ కర్తవ్యము నెఱవేర్చుకొంటిరి. అట్లే కానిండు. రాజు దైవ శుముడని పెద్దలందురు. అతని ఆజ్ఞ మీఱరానిది. కాని, నా కొండు కొర్కి గలదు. అది తీరిన పిమ్మట ప్రభువును వివాహ మాడుట కే యడ్డంకియును లేదు. రాజుతో రహస్యముగ

మాట్లాడ దలచితిని. అందులకు తగు నేర్పాటు చేయు" డని నుడివి, వారు ప్రీతితో దెచ్చిన కానుకలు గొనెను.

అంత నాగు "అట్టి కావించు" మని చెప్పి, ఆమె బుట్టి వైశద్యమునకు మెచ్చుకొనుచు మరలిపోయిరి.

అక్కమ్మ ధైర్య సాహసములకు - వాక్య చతురతకు తల్లి దండ్రులు సంతసించితి కాని, వయసు చెల్లిన ప్రభువునకు లోక సుందరియగు తమ కూతునీయ మనసావృక పరిత పించిరి. మీను మిక్కిలి తమకూతు రా ముసలితోక్కుచు పరిణయమాడ సమ్మతించుటకు ఆశ్చర్యపడిరి.

2

పురోహితులు అక్కమహాదేవి కోరికనుదలుప ప్రభువు సంతసించి, యామెను రహస్యముగ దోడితేర చాడిని నియ మించెను, ఆ చాడి రాజు నాజ్ఞను శిరసావహించి, అక్క మహాదేవిని సంకేతస్థలమునకు రహస్యముగ దోడ్కొని పోయెను. రా జచ్చోట నామెగొటకు వేదియుండెను.

అందామెకు సంతోషముగూర్చ సమర్పణదిన వివిధ పదార్థములను గాంచి యామె యేవగించుకొనెను.

అక్కమహాదేవి లోపల ప్రవేశించగనే చాదులెల్లరు వెలువలికి వచ్చిరి. అక్కమ్మయు కాళికుడును కొన్ని క్షణము తేమియు మాటాడక మిన్నకుండిరి

అంత, అక్కమహాదేవి ప్రభువు అంతరంగమును గ్రహించి “మహారాజా ! మీకోర్కెను దీర్చ నే నెల్లవేళల సంసిద్ధులై అట్లులే మీరును అరమరలేక నా కోర్కెను దీర్చ సంసిద్ధులై కావలయు” ననెను.

అంత మాటకు రాజు “అందుకు సంశయమేల ? అది యెట్టి దైవము తీర్పు సంసిద్ధు”నని బదులుచెప్పెను.

“అట్లయిన పరిణయమునకు తొందరయేల ? పెద్దల యెదుట నొప్పుతీరిన నేను మాట తప్పదునా ? అది సజ్జన మాన్యము ?” అని అక్కమ్మ అనెను.

అంత మాటకు కాళికుడు హర్షించి, పొరపొచ్చెములేక, మనసు విప్పి చూపుచున్న యీ నుందరాంగి మాట నమ్మ కుండుటెట్లు మనమున నిశ్చయించి, “నీ మనోభీష్టమును దాపక చేయుచును తప్పక తీర్చెద” నని నమ్మబలికెను.

అంత, అక్కమహాదేవి రాజును కేగంట జూచుచు నిట్లు చెప్పిపోడగెను.

“మహారాజా ! నేను వీరశైవ ధర్మానువర్తి ; మీరు శైవ ధర్మానువర్తిలగుట, ఇరువురము ధర్మము కట్టుట యెనను ఆచారపరమములందు స్వత్యాసముకలదు. ఎవరి ఆచారములు విషయ విషయ మొక వేళ మీరు అధికారబలమున ముఠచిబోపచ్చును. కావున, ఆచార నిర్వహణమున నెవరికిని

ఎట్టి యభ్యంతరమునకు లేదను విషయము వివాహమునకు
ముందే తేల్చుకొనట లెస్స. వివాహము స్త్రీపురుష నమ్మే
భవమునకు వ్యావహారిక సంస్కారము కాని, నైతిక దిగ్బంధ
నము కాదను విషయము విస్మరింపరానిది సతీతలు లొండ
రాలు తరులము వనోభావమును కనుద్ధముగ పర్చించుటయే
మానవ ధర్మము.

అక్కమహాదేవి పలికిన పలుకులకు కొరకును మృదుడై,
'అహ! ఏమి యీ బాల జాతనము! ఇంత లేబ్రాయముననే
యిట్టి ధర్మ వచనములా? ఇది యంతయు నీమె పూర్వజన్మ
మిశ్మతి విశేష'మని మనమున దలపోసి, 'ఇంతటి చిటుప్రాయ
మాననే ఇట్టి ధర్మబుద్ధి నీ కుండట నీ పురాకృత మిశ్మత
మనవలెను. నయము చెల్లిన నాబోటి వానికి గహిత మిట్టి
యన్నత బుద్ధి యలవడదు నీవు నన్నడుగదలచి... దేదియో
నిర్భయముగ సంకోచపడక యడుగుము ధర్మ పథమున
వర్తించుట కే లోటును కలుగి'దని నివర్తగ జెలిపెను.

ఆ మాటలు విని, అక్కమహాదేవి కాళకుని హృదయ
పరివర్తనమున కించుక సంతసించి, ఆ నాటికి సుభావణము
చాలించి, మరునాడు : తునని రప్పి, ప్రభువుకడ సెలవుగైకొని
గుప్తమార్గమున సుటికేగి, విచారగ్రస్తులై యున్న తల్లి
దండ్రుల కిల్ల పృథ్వాంతమును తెలుగు వారు సంతసించిరి.

మఱుకాడు అక్కనుహదేవి నిర్జీత సమయమునకు
కాశికుని కడకేగెను. ఆమె మనోహరాకారమును జూచి
యతడు మైముటచి, యామెకు తన బాహు శల్లికలతో
బంధించి నద్యమించెను. అప్పుడా పాతనున్న దాసి యడ్డు
నచ్చి, “మహారాజా! తొందర పడకుడు మీ వాంఛ దీర్చు
కొను సమయమింకను రాలేదు. రాజ నీతికి బాహిరముగ
వర్తించుట తగదని మనవి చేసెను

కాశికు డప్పు డొంచుక కన్నులు తెరిచి, తా నొడి
గట్టిగ యకార్యమునకు సిగ్గిలి అక్కన్నును ఆ నాటకి ఇంటికి
బంపివె చెను.

అంత కాశికుడు నిర్మలశైట్టిని పిలువనంపి, అతనిని పురో
హితులతో ముచ్చటించి శ్రీఘమే వివాహ ముహూర్తమును
పెట్టివు మునుడిచి పంపెను. శైట్టి మార్గ మధ్యమున పురో
హితుల గృహముల కేగి, వారికి రాజాజ్ఞను తెలిపి, చనెను.

౮

మహూర్తము నిర్ణయింపబడి, పెండ్లి వనులు చుఱు
కుగా సాగుచుండెను. పెండ్లికూతురు జూచి వేడ్కతో పుర
జనులు నిర్మలశైట్టి యింటికి విరామములేక వచ్చుచు పోవు
చుండిరి.

అక్కమహాదేవి వివాహమునకు పూరక కౌశికు
నితో కొన్నివిషయములను గూర్చి మాట్లాడిదలచెను. అందు
లకు దగు దినమును నిర్ణయించుకొని దాదిని వెంటబెట్టుకొని
ప్రచ్ఛన్న వేషమున కౌశికుని యింటికి పోయెను.

తొడనే యామె రాజునకు తనరాకను తెలిపివలచి,
తానడుగు ప్రశ్నలకు తగు సమాధానము వల్లించుకొని,
వివాహమునకు నొడబడవలసి నిక్కచ్చిగా రాజునకు దాదితో
చెప్పిపంపెను. ఆ వార్తవిని, రాజు సంతసించి, అందులకు
సమ్మతించెను.

అంత, అక్కమహాదేవి రాజును గాంచి, “ప్రభూ! నేను
వీరశైవ భగ్గమున వర్తియిని మున్నె మీకు తెలిపియుంటిని,
నా మతధర్మము ననుసరించి నే ననుదినము గురులింగ
జంగమపూజ - ఇష్టలింగార్చన - లింగధ్యాన మొనగమును
గావించుచు నింట పురాణప్రవచనము సాగింపనలసియుండును,
ఇవి నా మతధర్మములు. వీని నెప్పట్టునను విడవరాదు. మీరు
వీనికెట్టి విఘ్నమును గలిగింపరాదు. ఇంకొక్కటా ననుడు.
శివశరణులను, జంగములను మీరెట్టి విషమనము మునునకు
నిందింపరాదు నా సమ్మతిలేనిది నన్ను మీరు మాట్టరాదు.
ఈనియమములను తప్పి వర్తింతురేని నేను మీతోడి సంబం
ధమును తెగిగోసికొని, శ్రీకైల మల్లికార్జునుని చేరబోయెద”
నని ఖండితముగ జెప్పెను.

ఆ మాటవిని రాజు అవనతవదనముడై కొంతనడి యోజించి
అక్కమహాదేవిని గాంచి “ఇంతి! నీ నేమమలను వింటిని,
మని కెట్టి యడ్డ కులును కలుగనట్లు వ ర్తింపజూతురు. ఒక
వేళ పొరపాటున నేదేని పొంగిన నన్ను విడిచిపోజనదని వేడు
కున్నాను. నీ సౌందర్యమును గాంచి విడువజాలక యీ
మప్పున నిన్ను చేపట్టవలచితోనని నుడివి యటనుండి లేచి
మంత్రాగారమున కేగెను.

వచ్చినపని నెఱవేఱెనని గుఠించి, అక్కమహాదేవి
గృహమున కేగి శ్రీశైల చెన్నవల్లికార్జునుని పెక్కువిధ
ముల కీర్తించెను.

పరిణయమునకు వచ్చిన బంధుమిత్రులలో కొందఱు
భిన్నమతముల కలయికకు ముచసార పాటుపడుచు వధూ
వరులు కాబోవు అక్కమాంబా కాళికులను వేవిధముల కొని
యాడిరి.

అదేమి చిత్రమో! వివాహ ముహూర్తము గమి
పించుకొని అక్కమ్మలో మూర్ఖు పొడగట్టసాగి, వైరాగ్య
సూచనలు చూపెట్టెను. ఆమె బాల్యముననే తనఃపిత్ర దేహ
మును నిండుమనమున శ్రీశైల వల్లికార్జున కర్పించెనను
విషయ మిరులెఱుగరు. తుమ్మెద పూవుపై వ్రాలి యిది
మకరందమును గోలినసిమ్మట నా పుష్ప మెట్లగవడునో -
అట్లే శివార్చిత హృదయయగు అక్కమ్మయు జ్ఞానదక్షువులకు

గన్నట్ట సాగెను. కామాతరుడగు కాళికునకు మాత్ర మట్లు
గాక, ఆమె రూపుదాల్చిన సౌందర్యాశియో యశతోచెను.

వివాహమునకు సర్వము సిద్ధమాయెను నును హస్తము
సమీపించెను.

చుట్టుబట్టున గల రజు లెల్లరు కాళికుని వివాహము
నకు తమ ప్రతినిధులతో ఘనముగా కానుక లంపిరి. వివాహ
మతి వైభవముగా జరిగెను. కాని కాళికుని హృదయ
మిప్పుడు సంతోషవార్ధి నోలొడక చింతా సముద్రమున
మునిగియు డెను. ఇప్పుడాతనికి అక్కమహాదేవి వివాహ
మాడుట చిచ్చును వడిగట్టుకొన్నటున్నది. అన్ని నిర్భంధము
లతో గూడిన పెండ్లి మఱి యెట్టిదగును?

సదన్యులు వధూవరుల నాశీర్వదించి, ఉడుగరులు
చదివించిరి. అంత లోకాచారము ననుసరించి సుమతి తన
కూతునకు జరువవలసిన మర్యాదలు జరిపి ఆమెను అత్త
వారింటికి బంపెను.

అంతట స్రక్చందన తాంబూలాదులు స్వీకరించి యెల్లరు
తమతమ గృహముల కేగిరి.

౯

కాళికుని కోరిక నతివేరెను. అక్కమహాదేవి గృహిణి
యయ్యెను. ఆమె లోకమునకు కాళికుని దేవరియే కావి

నిజమునకు చెన్నమల్లి కార్జునుని హృదయేశ్వరి, వరమ విరాగిని, అట్టి విరాగినిని వివాహమాడి యాత డనుభవించు నుఖమేమి? ఆమె కోరిన కోర్కెలు నెఱవేఱిననాడు కదా ఆమె తన భార్యయని యతడు సంతోషపడుట !

కోకాగ్నిత ప్రడగు కాళికుడు ప్రధానమంత్రిని పిలువ నంపి “మంత్రివర్యా! ఏటికోరి చేసికొనిన యీ భార్య వలన నా సంసారము ఊచముట్టుగ పాడై నది. నేను పెరిమిటి నే కాని భార్యయని తాకుటకు సహితము నాకర్హతలేదు. ఇక నుఖ మెటనుండి వచ్చును? పెద్దటికములకు పోయి బొక్క సములను వట్టివి చేసికొంటిని. చూటగొన్న ప్రజల ప్రేమను పోకార్చు కొంటిని. నాకు మిగిలినది నుఖ మొక్కటియె, వికల మనస్కుడెట్లు రాజ్యమును పాలింపగలడు? నాకు కొంత కాలము విశ్రాంతి కావలయును. నీవే రాజ్యభారము వహించి ప్రజలకు నుఖము కలుగజేయు” మని నిర్దేశించెను.

ప్రధాని యేలిక మనోదుఃఖమును గ్రహించియు దానిని పోకార్చుకొన నుపాయము తోపక కొట్టుమిట్టాడు చుండెను.

అక్కమహాదేవి మూడు ముఖ్యులడి రాణియై రాజ భోగము లనుభవించు చున్నను అంతరంగముగం దెట్టి మూర్ఖును గలుగలేదు, యధావిధిని చెప్ప మల్లి కార్జునుని పూజాదులు జరుగుచుండెను.

అది రాజ గృహ మగుటచే జాగములు ఆవులు
మున్నగు వా రచ్చటికి వచ్చుటకు మొదట జాగముండిరి.
పిమ్మట అక్కమ్మ చూపు నాదరము పురస్కరించుకొని వా
రెల్లరు వీత భీతులై రాజనగరికి రాదొడగిరి !

అక్కమహాదేవి కాళికునకు న ద్దుల భార్య యగుటచే
నామె చేయు కార్యముల కెవరును అడ్డు చెప్పినవాడు లేరు
జైనాచార వరులగు రాజు విరిచారకులకు ఆమె చేయు శివ
పూజలు చెప్పు శివ గాథలు కొలది కాలముననే విసుగు
వేసటలు : లిగిందినవి. కాని ఏమి చేయగలరు? అది రాజాజ్ఞ,
ఆమె దుగ్గంగరాని కడి.

ధర్మ కార్యముల కామె విరివిగా ధనము హెచ్చించు
చుండెను. రాజ సాసాదమునకు దావున చెన్న మల్లికార్జు
నుని యాలయ మొందు కట్టినవ లలపెట్టి; అక్కమ్మ తన
మనోరథమును రాజునకు కలుకపరిచెను అందులకు కాలడు
నమ్మకించి ఆమె కోరిక మేరకు దేవాలయము కట్టినవ
మంత్రీని నియమించెను ఎవ్విధమునైనను ఆమెను తృ ప్తిపరచి
తానించుక నుఖంపదలచి యామె యిష్టానుసారము ప్రభువు
నడచుకొనుచుండెను

కాళికు డిప్పు దురియాడు మనసుతో నెల్ల వేళల ఆలో
చనా ముందిరమున కూలబడి శుష్కిభూతుడగు చుండెను,

మంత్రి ప్రభుని స్థితినిగాంచి తల్లడపడు మనముతో సతనికడ
కేగి, నమస్కరించెను.

రా జటకు వచ్చిన మంత్రిగాంచి చింతతో “మంత్రి
వుంగవా! యిటగేల వచ్చితివి? స్వయంకృతావరాధమునకు
దగిన శిక్ష యనుభవించుచు విరహాగ్నికి ఇంధనమునై తపిం
చుచున్నా”నని తలవాల్చి పలికెను.

అందు కు మంత్రి “ప్రభూ! దుఃఖంపవలదు. నేనొక్క
మాట మీకు చెనువు బలిమిని చెప్పవచ్చితిని. క్షమియింపుడు
కొంతకాలము మీరు ప్రచ్ఛన్నముగ శాంతినాథాశ్రమమున
నుండిన సర్వము చక్కబడు”నని నుడువ. కాశికు డందులకు
సంతసించి, మఱునాడె యచ్చటికి వయనమై నోయెను.

౧౦

అక్కడ హాదేవి తన నియమప్రకార మనునదియు
జుగమూర్చనాది కార్యములు చేయుచుండెను.

చూపోవని కొందఱు ఆమె చేయు సత్కార్యములను
దుష్కార్యములుగ చిత్రించు నుద్దేశముతో శా తినాథాశ్రమ
మున నున్న కాశికుని కటకేగి, యామెపై లేనిపోని కొన్ని
న్యూపోసి, రాజు మనసు విఠిచివైచిరి.

కౌశికు డామె పవిత్ర జీతములు తెలిసికొనజాలక,
నూచకజనుల మాటలు నమ్మి, ఆమె శీలమును పరీక్షించు
కొఱకు ఆశ్రమము వీడి, హుటాహుటి నడల నగరు కరు
దెంచెను.

అప్పటికి అక్కమహాదేవి గృహనుందు జంమార్చన
శివపూజాదులు ముగియుటచే జంగములు, శివశరణులు కడు
పారభుజించి, పొట్టలు నిమిరుకొనుచు వెలుగలికి వచ్చుచుం
డిరి. అదిచూచి, కౌశికునకు నురిసినపుడుపై నువ్వుచెల్లినట్ల
య్యెను. కాని ఏమిచేయగలదు? ఇద్దినమాట తప్పుట్లు
తప్పిన, చేజిక్కిన పదార్థము జాతిపోవునను భీతి యొకవైపున
హృదయకుహరమును గాయపరచుచుండెను. అటు - ఆశ్ర
మము నందును, ఇటు - ఇంటియందును మనసుకు శాంతి
లేక, కౌశికుడప్పుడు రెంటికిం జెడ్డ రేపడయ్యెను. ఈ మనో
వైకల్యము నించుకమఱచి, కొంతసేపైన శాంత చిత్తముతో
నుండవలెనన్న అతనికి తగిత యాషఢము మధ్యమే. దానిని
నేవించిన ఆ విషయము పట్టపుదేవియకు. పరిచారకులును
గుర్తించి, రాజునకు వెలలు కట్టదురు. ఏమిచేయుటకును -
ఎట్లు గుర్తించుటకును తోవక. కౌశికు దురియాడుమనమతో
నుండెను.

అంతలో నచ్చటికి వచ్చిన బాది కౌశికుని స్థితినిగాంచి
చింతిల్లి, రాజును కంగటనున్న తన యింటికి దోడ్కొని

పోయి కూర్చుండజేసి యతని దురాగ్రహమును కామోదే
కమును ఇంచుక శాంతింపజేయ తలపెట్టి తాను అక్కమహా
దేవి గృహమున కేగి ఆమెకు ప్రభువుదుస్థితిని దెలిపి ఆమెను
రాజకడకు పిలిచికొనిపోయెను.

లోకవ్యవహారము ననుసరించి తనకు పతియై కాళికుని
గాంచి యామెయు మనమున విచారపడి, యిట్టి తుచ్ఛ విష
యములపై మనసుంచి కృశించుటకంటె ఆ జనస్వామి పద
కచులమును సేవించి ఇహలోక సుఖ మబ్బుటయెగాక,
అంతమున పరమపదము పొత్తిగదా యని తలపోసి ఆ
భావము నూచించు గీతమును కర్ణరసాయనముగ గానము
చేసెను. ఆమె గానమాధుని కాతడు చొక్కి చెంతనున్న
పాధుపాత్ర నందుకొని గుటగుట త్రాగివైచి స్పృహతప్పి
పడెను.

అంత దాది నలన సర్వమెఱిగిన మంత్రి అక్కమహా
దేవితో మాట్లాడదలచి ఆమె గృహమున కేగి అతిథిపూజలో
మగ్నయైయున్న యామెను వెలుపలికి బిలిచి అవటి రాజు
స్థితిగూర్చి యామెను చెవిలో రహస్యముగ జెప్పెను.

అప్పుడామె సర్వవిగాంధీ “మంత్రివర్యా! నే నిప్పుడే
యటనుండివచ్చి జంగమార్చులలో నిమగ్ననైతిని. నే నెట్లు
రాగలను? అది ముగిసినతోడనే రాజును చూడ మరల

వత్తును. అంతదనుక వారి క్షేమమగయ చాది కలదుకదా?” అని వలికెను.

ఆ పలుకులవిన్న మంత్ర సహింపజాలక “మహాదేవి ! నీ మాటలు చోద్యముగ నున్నవి, పతియె సతికి దైవమని శాస్త్రములు ఘోషించుచుండ నీ విట్లాడగునా ? వీరందఱు పతి తరువాతివారె కదా ? కుత్సుకబంటిగ భుజించిపోవుటకు నిన్నాశ్రయించినవారు. ఇప్పటికి నీకు చెడ్డపేరు వచ్చినది. ఇంకను లోకమున కేల చెడ్డయ్యెదవు ? నీ వి యర్చనాదులు విడిచి వెంటనే రాజు సన్నిధికి రావలయు” నని నిక్కచ్చిగ బలికెను.

ఆ మాటలకు అక్కమహాదేవి “మంత్రవర్ణా ! మహా రాజు నెడ నే నెన్నడును ఉదాసీపతె చూపలేదు, కవయం పటుడని మాత్రము విచారపడిని మద మాత్సర్యము క్తుడగు నతడు లింగధారియైనను నాకు పూజనీయుడు కాదు. అట్టివాని యెడ నే నెన్ననును గౌరవము చూపలే”న నెను.

ఆమె పలుకులకు ముదమొంది మంత్ర ‘ఆహా! ఈమె పలుకు లెంత ధర్మయుక్తములు! ఎట్టి శీలవతి! నిజముగా నీమె సద్గృహిణి ఈమె మనసెకి వర్తించు బుద్ధి మహారాజు నకు లేపోయె’నని మనమున జింతించుచు నతడు మెల్లగా జాటుకొనెను.

అది మహారాజు 'చేవి నిల్లుకట్టుకొని బోధించిన బోధ
లకు ఫలముగా - ఏ జంగముడును, ఏ శివశరణుడును అక్క
మహాదేవి యింటిగడవ తొక్కరాదని ప్రభువు కఠినముగా
శాసించెను,

అది తెలిసి, మహాదేవి ప్రభువుగడకేగి, తాను పొందిన
వాగ్దానములలో రెండవది భగ్గముయెనని రాజుకు దెలిపి
తానేగెను.

హితవచనములు చెప్పకొలదిని రాజునకు అక్కమ్మయెడ
క్రొర్యము హెచ్చజొచ్చెను. అతని క్రూరత్వమును సహించ
జాలక-కట్టుబాట్లకు లోబడి యుండలేక, ఆమెకు సంసారముపై
రోతిపుట్టెను. ప్రభునకు ఇష్టదైనినుగు జినస్వామి యెంతటి
త్యాగమూర్తి-ఎంతటివిరాగి! అట్టి మనీయు సాశ్రయించిన
ప్రభు కిట్టి దుర్వర్తన మలవడుట వింతయని యామె మన
మున జింతించి, అతనిని సన్మార్గమునకు ద్రిప్ప యత్నించి
యత్నించి విఫలయయ్యెను

ఆమె యెడ కాశికుని కెంత క్రొర్యమో - ప్రజలకెంత
గౌరవము. ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను ఆమె జకక పెద్దల
యాశీస్సుల వలనను, మల్లికార్జునుని కృపాతిరేకమునను
తన మతధర్మములను - ఆచారములను విడువక యాచరించు
చుండెను.

తన్ను వివాహమాడిన పడితి తనచేజిక్కన సర్వాదా
జంగమ పూజాతత్పరయై యుండుటను జూచి సహింసనోచక
కాశికుడామె నెట్టులేని మానభంగ మొనర్చి కసి తీర్చిన
నుద్యుక్తుడయ్యెను.

ఒకనాడు అక్కమహాదేవి పూజాగృహమున యోగ
ముద్రావస్థ నుండెను. ఆ సమయమున కాశికుడు దుజొచ్చి,
ఆమె యపూర్వసౌందర్యమునకు ముగ్ధుడై 'మహాదేవి' యని
సంభోధించెను.

అందులకు ధ్యానమగ్నయై మైగ అనియున్న అక్కమ్మ
బదులాడలేదు. అతరాజు కోపించి, యామెను పలుతెరిగుల
బెనరించెను. శివధ్యానైక చిత్తుగాలగు అక్కమ్మ నా బెన
రింపు లేమి చేయగలవు ?

అతిదంత మిశిమీతిన కోపముతో మానభంగ
మొనర్ప విశ్చయించి మెల్లమెల్లగా ఆమెను దాయబోయెను.
అప్పుడామె యించుకయు భీతిల్ల వ్రళిత చిత్తముతో నెట్టులే
కూర్చుండి యుండుటయు గాంచి కాశికుడేమియో ప్రయత్నము
లాడెను.

ఆ వగజోక్తుల కామ యోర్వజాలక "మహారాజా !
పలుచూటలు పంకనేల? కలంక్యతనైన నన్ను జూచి యేల
మోహపడెదవు ? ఇది యవ్వనపు సొబగు ధురీవగతుల్యము-

కాశ్యతము కాదు. అదియుగాక నివోచ్ఛిష్టము ఉచ్ఛిష్టము నాశించువాడు కలరే"? యని హెచ్చరించెను.

కామో ద్రిక్తుడై కన్నుగానక యున్న కొశికుని కామూటలు రుచింపక చెంగున నెగిరి యామెను తన బాహు వల్లగులతో బంధించెను. అప్పుడామె మెలకువతో వట్టు తప్పించుకొని దిగంబరయై నిలువబడెను. మహారాజామె నగ్న దేహమును గాంచి సిగ్గిలి కన్నులు మూసికొనెను.

తోడనే ఆక్కమహాదేవి ఆ దిగంబర దేహముతో "స్నిహింసగిన మూడు వరములు తప్పిన కారణమున నేనిట నిలువనొల్లక చెన్నమల్లికార్జునుని జేరబోవుచున్నా" నని మహారాజుకు దెలిసి రాజవీధిని బడెను, ఆశ్చర్య మున్నతై యెల్ల రామెను కనులవృగింట చూడవొడగెను,

౧౧

అట్లు దిగంబరయై జయలుజేసిన ఆక్కమహాదేవి కల్యాణ వట్టణమునకేగి బసవేశ్వరుని దర్శించు తలంపుతో శివుని ధ్యానించుచు నడవులబడి పోవుచుంచెను.

మార్గమధ్యమున నగ్నావస్థయన్న యా మహాదేవిని గొచ్చినవా రామేశ్వరగూర్చి పెక్కుతెఱగుల మాటాడుకొన జొచ్చిరి. సామాన్యులామెను హీనముగ దలచిరి. పరబ్రహ్మ

వాడు లామెను శుద్ధ విరాగిని యని పొగడిరి. పలుకఁకులగు
లోకుల మాటల నామె లెక్కగొనక దూషన భూషణముల
నామె నమముగా భావించుచు పయనము సాగించి ఊరు
వల్లెలు కడచి కడచి బసవతీర్థము చేరి యందు స్నానాదులు
తీర్చుకొని కల్యాణ కట్టమునకు బోవ సంసిద్ధ యగుంతలో
నచ్చటి బెంగుడు శివ శరణులు వచ్చి యా మహాదేవిని
పరీక్షింప దలపెట్టిరి. కాని ఆమె వారి పరీక్షల కెంతమాత్రము
బెవర లేదు.

అంతలో నచ్చట - కల్యాణ పురమున - అనుభవ
మూటవమున జేయుండి శివశరణులు అక్క మహాదేవి వచ్చు
చున్న వార్త తెలిసి చక్కగా పరీక్షించి గాని యామెకిందు
ప్రవేశ మియ్యరాదని నిశ్చయించి యందులకు దగిన వారల
నియమించిరి.

స్థితీతులంత ఆ మహాదేవి వచ్చు మార్గమునజేరి ఆమెను
పెక్కువిధముల పరీక్షించి విఫలులై క్షమింప వేడుకొనిరి.
ఆమె యందుల కించుకయు కోపపడక వారి యవివేకమునకు
చింతించి జ్ఞానోపదేశము చేసి కల్యాణపురమున కేగెను.
ఆమె గుణవిశేష మెఱిగిన పెద్దలచ్చట నామెకు బ్రహ్మ
రథము పట్టిరి. ఆమె యందుల కించుకయు నుబ్బక 'అంతయు
నీశ్వరేచ్ఛ' యనుకొనెను.

అంతకుమున్నె వారెల్లరు అనుభవ మంటవమున,
శూన్య సింహాసనాధీశ్వరుడగు అల్లమ ప్రభువు సమక్షమున
నామె శీలమున గూర్చి కూలంకషముగ చర్చింప నిర్ణయించు
కొని యామె నామంటవమునకు దోడ్కొని పోయిరి.

ఆ మహాదేవి మంటవము ప్రవేశించిన తోడనే శైవ
శాస్త్రానుసారము విధుల నాచరించి, యెల్లర ప్రీతికి పాత్రురా
లయ్యెను.

ఆ సాయంకాలమె భక్తులమెను అమృత కుండము
నకు బిలిచికొని పోయిరి. అది నిజముగా అమృత కుండమే !
ఆ సరోవరమున కెదురుగా నీశ్వరాలయము కలదు. ఆమె
యాకుండమున స్నానమాడి. ఆ పరమేశ్వరుని మనసార
ధ్యానింప ననువగు ననువు గావించిన యతడు బసవన్నయే !
అట్టి పత్రస్థలమున శివపూజ కనుకూల్యము కలిగించుటయె
కాక, శివశరణుల దర్శన భాగ్యము లభింప జేసినందుల కామె
యెంతయు సంతసించెను. ఆమె యచ్చట సర్వేశ్వరును పూజిం
చుచు కొంత కాలము గడపెను.

౧౨

అక్కమహాదేవి యే యుద్దేశముతో భువి నవత
రించెనో - అది నెఱవేలు సమయ మాసన్నమైనది.

ప్రభువు నాజ్ఞానుసారము శివశరణులు శొందలు అక్క
మహాదేవిని అనుభవ మంటపమునకు దోడ్కొనిపోయిరి.
అందలి శూన్యసింహాసనమున అల్లరువ్రపు దేదీప్యమానముగ
వెలుగొంతుచుండెను శివశరణులు వారి వారి స్థానమురందు
గూర్చుండి ముండిరి. అక్కమహాదేవి చేతులు మోడ్చి,
ప్రభువున కెదురుగా నిల వచుడెను. అది లామెకును ప్రభువు
నకును నోళ్ళోత్తమ లారంభమయ్యెను. మహాదేయొసగిన
యుత్తరములకు ప్రభు వాచ్చర్చిచకితుడై అందహాస మొన
ర్చెను అందలి భావమెఱిగినవా డా సభకుందలి బసవేశ్వరు
దొక్కరుడే ! ప్రభువు సంత్యపు డై యానాటికి నాను జాలించి
గృహమున కేగెను

అంతట భక్తులు అక్కమహాదేవిని బసవేశ్వరుని
వ్రసాదనిలయమునకు దోడ్కొనిపోయిరి. అందు ఎప్పటివలె
జంగమ దాసోహము జరిగెను. అది ముగియగవే అక్కమహా
దేవిని వ్రసాదమునకు పిలిచిరి. అందులకామె తానింకను
మూడు దినములు నిరాహారగా నుండవలెనని చెప్పెను. అ
మాటకు బసవేశ్వరుడు 'వలె' యని, యామెను అమృతకుండ
మునకు దోడ్కొనిపోవ నవజ్ఞ యొసంగెను. తోడనే, శరణు
లామెను అచ్చటికి దోడ్కొని పోయిరి.

అచ్చట, అక్కమహాదేవి శివశరణులను భక్తితో
బూజించి, వ్రసాదమిడి, తాను భ్యాసముగ్న యయ్యెను.

షాఖునాడును స్పృటివలె మరల అనుభవ మంటవ
మున చచ్చి ప్రారంభమయ్యెను. నాడు సదస్యుల సంఖ్య
యినుమగించెను. ప్రభువు శ్రీశైలకు తగు నుత్తరములిచ్చి, ఆ
దినమును అక్కమహాదేవి యతిని మన్ననకు పాత్యురా
లయ్యెను. అట్లు మూడవదిగమును చర్చసాగి, ఆమె పుటము
పెట్టిన బంగారమువలె స్పృశింపబడెను. అల్లమప్రభు వామె
నిష్కల్మష శీలమునకును నిరాడంబర జీవితమునకును
మెచ్చి, యాశీర్వదించెను. ఆ క్షణమునుండియు కల్యాణపట్టణ
వాసు లామెమూటను పేదవాక్యముగ భావించి, అడుగులకు
మడుగులొత్త దొడగిరి.

అట్లు వరీశ్వరన్నియు ముగిసిపిదప, అల్లమ ప్రభువు
అక్కమహాదేవిని గాంచి, “నీ వొసగిన యుత్తరములకు
మెచ్చవచ్చును. నీవు నిష్కలంక చరిత్రవు. నీ వచ్చిన
పని పూర్తియైనది. నీ విటనుండి కదలి, తూర్పు దిక్కుగా
వయనింతువేని ‘శ్రీశైల’ మను వర్ష త రా జ ము గోచ
రించును దాని లోయ యిందొకచో కదలి పనము గలరు,
నీ వందు జేరి. ధ్యానమగ్నవై, యీ దేహమును వీడి
శ్రీ చెన్న మల్లికార్జునుని చేరు” మని యాశీర్వదించెను.

అందులకు అక్కమహాదేవి సంతపించి, ప్రభువునకు
సాష్టాంగ మెరిగి, శివ శరణుల సెలవు గైకొని, కల్యాణ పట్ట
ణము వీడి, శ్రీశైలము త్రోవ వచ్చెను.

అట్లామె పయనించి పయనించి, శ్రీనగము జేరి.
అందు వేంచేసియున్న మల్లికార్జునుని పాదారవిందములకు
భక్తితో వ్రణమిల్లి, ఆ పరమేశ్వరుని పెక్కు తెటగుల కీర్తిం
చుచు నచ్చోట మూడు దినములు గడపెను.

అంత నామె దైవాజ్ఞచే నచ్చోటువిడిచి, కదళీవనముజేరి,
యందుసమాధి నిష్ఠనుండి, పాంచభౌతిక దేహమును వీడి
పరమేశ్వరులలో లీనమయ్యెను.

ఆహా! ఏమి యామె పవిత్ర చరిత్ర! అట్టి భక్తురాండ్రు
యునికిచే భారతావని శునీతమైనది.

సర్వేశనా స్సుఖినో భవంతు

Acc. No.
6635

294.592
PER

Rs. 2-00
44, 1/2

